

Ольга Харжевська

канд. психол. наук, доцент кафедри іноземних мов
Хмельницький національний університет, Хмельницький, Україна

ORCID ID 0000-0001-7032-2863

kharzhevaska@gmail.com

Ольга Рудоман

канд. філол. наук, доцент кафедри іноземних мов
Хмельницький національний університет, Хмельницький, Україна

ORCID ID 0000-0003-4784-3518

oarudoman@gmail.com

ДОСЛІДЖЕННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

***Анотація.** У статті досліджується використання змішаного навчання при вивченні іноземної мови.*

У роботі досліджуються три основні проблеми, які слід розглянути у комплексному поєднанні: мотивованість студентів, які перебували в різних умовах навчання, їх активна участь у навчальному процесі із врахуванням різних видів комунікативної діяльності, підключення до освітньо-навчальних платформ; особистісно-діяльнісна орієнтація студента в дистанційному та очному навчальному просторі, сприйняття студентами освітньо-пізнавального процесу та зворотній зв'язок між викладачем та академічною групою. Проаналізовано результати навчальної співпраці між студентами та викладачем. Дано характеристику існуючим моделям змішаного навчання. Розглянуто основні фактори, що сприяють подальшому розвитку он-лайн навчання, та труднощі, які можуть виникати під час процесу навчання. Доведено, що змішане середовище додає новизни та підвищує мотивацію до активної участі студентів у дистанційних та очних умовах навчання, а також є результатом впровадження стратегічного та систематичного підходу до застосування новітніх технологій у поєднанні з найкращими традиціями особистої взаємодії між викладачами та студентами.

Педагогічна реалізація активного навчання такого комбінованого типу має за мету використовувати рецептивно-комунікативні види діяльності та тестовий контроль, що

забезпечує максимально ефективні результати. Запропоновано вправи для активізації пізнавальної діяльності студентів: для вдосконалення навичок аудіювання, письма, граматики та використання лексики. Змішане навчання розвиває вміння організувати та планувати роботу самостійно, отримувати та аналізувати здобуті знання, шукати та відбирати інформацію, приймати рішення та самовдосконалюватися.

Ключові слова: змішане навчання; дистанційне навчання; аудиторне навчання; освітньо-навчальна платформ; модель; мотивація.

Kharzhevska Olha Mykhailivna, Khmelnytskyi National University, Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor of Foreign Languages Department, Khmelnytskyi, Ukraine

Rudoman Olha Anatoliivna, Khmelnytskyi National University, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of Foreign Languages Department, Khmelnytskyi, Ukraine

The Research of the Students' Cognitive Activity in the Foreign Language Acquisition in the Conditions of Blended Learning

The blended learning in the process of foreign language acquisition is researched in the article. The paper studies three main problems that should be considered in complex combination: students' motivation who were in different learning conditions, their active participation with taking into account different types of communicative activities in the process of learning, their connection to educational platforms; personal-activity orientation in the distance and face-to-face environment, students' perception of the educational and cognitive processes and the feedback between the teacher and the academic group. The results of educational cooperation among the teacher and the students are analyzed. A description of existing models of blended learning is given. The main factors that contribute to the further development of online learning and the difficulties that may occur during the learning process are considered. It has been proved that a blended environment adds novelty and increases the motivation for active participation of students in distance and full-time learning. Also blended learning is the result of a strategic and systematic approach to technology in combination with the best traditions of personal interaction between teachers and students. Pedagogical implementation of active learning of this combined type aims to use receptive-communicative activities and test control, which provides the most effective results.

There have been offered the exercises to activate the students' cognitive activity: to master their listening, writing, grammar and vocabulary skills. Blended learning develops the ability to

organize and plan work independently, to receive and analyze acquired knowledge, to search and select information, to make decisions and to lead to self-improvement.

Key words: blended learning; distance learning; brick and mortar learning; educational platform; model; motivation.

Вступ. У сучасному освітньому процесі невід'ємною складовою підготовки фахівця в будь-якій галузі є вивчення іноземних мов. Саме це дає змогу молодим спеціалістам виходити на міжнародний ринок праці, використовувати іноземні першоджерела та обмінюватися досвідом з колегами з усього світу. Вивчення іноземних мов передбачає ознайомлення з соціально-культурними особливостями, що дає змогу на високому рівні застосовувати свої знання в умовах світового діалогу.

Найбільшою популярністю іноземні мови користуються поміж студентів немовних вишів на економічних, правових та туристичних спеціальностях.

Постановка проблеми. З початком активного застосування цифрових та мультимедійних технологій при викладанні іноземних мов все більше уваги приділяється моделям змішаного навчання. Використання змішаного навчання (blended learning), в основі якого знаходиться концепція об'єднання аудиторного навчання і технологій електронного навчання, яке базується на нових дидактичних можливостях з використанням інформаційно-комп'ютерних технологій, надає сучасному викладачу необмежені можливості процесі викладання предметів «Іноземна мова» та «Ділова іноземна мова».

Даний метод навчання завдяки гнучкості та доступності дозволяє розширити можливості студентів, прийняти до уваги індивідуальні потреби, ритм та швидкість засвоєння матеріалу, який вивчається; стимулювати формування активної позиції студента, підвищення його мотивацію, самостійність, соціальну активність; зробити процес навчання більш індивідуальним, і в той же час, персоналізувати навчальний процес. Це

допоможе студенту самостійно визначати свої цілі та методи їх досягнення, в той час, як викладач виступатиме в ролі наставника [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На думку вітчизняних авторів А. М. Стрюка, Ю. В. Триуса, В. М. Кухаренка [1], змішане навчання – це цілеспрямований процес отримання знань, умінь та навичок в умовах інтеграції аудиторної та дистанційної навчальної діяльності учасників освітнього процесу на основі використання і взаємного доповнення технологій традиційного, електронного, дистанційного та мобільного навчання. Студенти мають можливості для самоконтролю часу, місця, швидкості та темпу навчання. Таким чином, змішане навчання (blended learning) – це освітня концепція, в рамках якої студент отримує знання і самостійно (он-лайн), та очно (з викладачем). Цей підхід у навчанні дає можливість контролювати час, місце, темп і спосіб вивчення матеріалу[2].

Механізм реалізації концепції змішаного навчання як процесу передбачає створення комфортного освітнього інформаційного середовища, системи комунікацій, що репрезентують всю необхідну навчальну інформацію. У розглянутому контексті інформаційне середовище – це поєднання традиційних та інноваційних (електронних) форм навчання з постійним доповненням інформаційно-комунікаційних технологій та електронних ресурсів, а також безперервним вдосконаленням методів навчання, професійних знань самих викладачів.

У змішаному навчанні студент вдома переглядає відео та опановує теоретичний матеріал, на занятті відбувається його обговорення та виконання практичних завдань. Вдома залишається тільки оформити роботи та надіслати у для перевірки на дистанційний курс. Обговорення проблемних питань починається у форумі та завершується на практичному занятті, або навпаки. Активність студентів у такому форматі підвищується. Традиційно змішане навчання проходить у три етапи [3]: самостійне вивчення матеріалу, аудиторне інтерактивне заняття, продовження інтерактивного навчання он-лайн навчання

і перевірка знань в тестовому чи контрольному форматі. Змішане навчання можна розглядати як інтеграцію формального й неформального навчання.

За останні два десятиліття було проведено дослідження щодо зміни вищої освіти, забезпечення вмісту курсу, інструктаж та взаємодія викладача та учня, яка не відбувається ані повністю віч-на-віч (face-to-face), ані лише через Інтернет, а швидше в рамках «ретельно розробленого синтезу Інтернету та особистого навчання, що включає цілий ряд етапів та прийомів взаємодії конструктивної педагогічної діяльності [4, с.60].

Останнім часом є безліч досліджень, присвячених багатьом актуальним проблемам щодо вивчення та засвоєння мови. Баклі (Buckley) стверджує, що процес вивчення мови є унікальним та різним у кожної людини. Студенти теж мають різну розумову гнучкість до навчання; одні можуть швидко зрозуміти зміст, тоді як іншим потрібен час, щоб засвоїти новий матеріал. Пітт (Pitt) вважає, що потрібно враховувати здібності до навчання кожного студента, інакше це може перешкоджати самому навчальному процесу[4].

За словами Нортон (Norton) та Овенса (Owens), найкращі методисти намагаються дати відповідь на ці хвилюючі питання, оригінально та кардинально змінюють самі підходи до викладання іноземної мови, щоб задовольнити потреби та можливості у навчанні кожного студента. Найпрогресивніші учителі зупиняються на конкретній методиці навчання, заснованій на її ефективності та позитивному впливі на успіхи студента [4, с.57].

Гембл (Gamble) та Лін (Lin) показують, що змішане навчання (комбіноване он-лайн навчання та класно-урочне традиційне) стає актуальним та широко використовується з початку 21 століття. Багато представників з науково-педагогічного колективу схвально оцінюють ці останні підходи до навчання, заохочуючи педагогів прийняти та використовувати змішане навчання. Вони стверджують, що основним правилом та необхідною умовою дистанційного навчання є використання студентами та викладачами однакової технологічної

платформи та моделі навчання; вони дослідили та обґрунтували, ефективність змішаного навчання для успішної синхронізації дій того, хто навчає та того, хто навчається [5].

Як зазначають Ву (Wu), Гсіє (Hsieh), Янг (Yang), Малайзійський університет прийняв рішення запровадити змішане навчання для викладання китайської як другої мови. Отже, помітним є широке використання змішаних методів навчання для викладання мови як способу вирішення проблем пов'язаних з процесом вивчення іноземної мови [6]. Інші вчені, такі як Кіркгоз (Kirkgoz), Дадні (Dudney) та Гоклі (Hockly) розуміють змішане навчання як систему, тобто – поєднання аудиторного навчання з відповідним використанням технологій, де технологія може стосуватися найрізноманітніших засобів, зокрема Інтернету, інтерактивної дошки та мовної лабораторії [7;8].

Ісігузель (Isiguzel) узагальнює всі ці визначення та описує змішане навчання у детальному аналізі як установку у навчальному середовищі, де існує ефективне поєднання різноманітних платформ взаємодії викладача з студентами, моделей навчання та підходів до навчання. Таким чином, змішане навчання є результатом впровадження стратегічного та систематичного підходу до застосування технологій у поєднанні з найкращими традиціями особистої взаємодії між викладачами та студентів[9].

Мета статті. Дане дослідження має за мету визначити ефективність змішаного навчання у навчальному процесі викладання мови, і довести його переваги.

Існуючі підходи до вивчення другої мови починають зосереджуватися на спілкуванні та використанні чотирьох основних мовних навичок: аудіювання, читання, письма та говоріння. Необхідно переглянути, наскільки змішане навчання при викладанні іноземної мови співпрацюють у тандемі. Також корисно знайти закономірності того, що саме цікавить студентів у такій моделі навчання.

Виходячи із аналізу зарубіжного та вітчизняного досвіду, дане дослідження охоплює три актуальні теми:

- сприйняття студентами процесу навчання і вивчення іноземної мови при змішаному навчанні;

- заохочення тих, хто вивчає другу мову, до змішаного навчального середовища;

- результати вивчення другої мови у змішаному навчальному середовищі.

Як такий вид навчання сприймають самі студенти? Вирішення цього питання слід розпочати із визначення поняття сприйняття. Жодне із попередніх досліджень не дало чіткого визначення цьому поняттю. Однак визначення можна знайти, проаналізувавши, як слово, “сприйняття”, було використано в цих дослідженнях. Сприйняття також можна визначити шляхом вимірювання мотивації студентів або готовності працювати в змішаному середовищі, оскільки вони отримують позитивний досвід від роботи [9]. Дослідники вживали це слово “сприйняття”, щоб визначити, що очікують студенти від такого виду навчання.

На таке сприйняття може впливати багато факторів: 1) новизна; 2) віковий та мовний рівень того, хто навчається; 3) пристрій, що використовується; 4) самостійність та вибір; 5) рівень комфорту із використання пристроїв та інструментів при змішаному навчанні; 6) можливості зворотного зв'язку; 7) очікування самих студентів.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ. Розглядаючи питання про те, які умови змішаного середовища роблять все можливе для заохочення студентів, ми враховуємо найбільш оптимальну навчальну ситуацію для них. Якою є найбільш оптимальна ситуація для мотивації? Умови, які сприяють заохоченню складаються із: 1) кількості та типу соціальної взаємодії; 2) створення відчуття персональної відповідальності; 3) наявності змістовного контексту, в межах якого відбувається навчання; 4) інші фактори.

Однією з умов, яка сприяє заохоченню є забезпечення студентів можливістю соціальної взаємодії в змішаному середовищі – віч-на-віч або через Інтернет. Опираючись на зарубіжний досвід із дослідження соціальної взаємодії для заохочення студентів, слід проаналізувати праці таких методистів, як: Блейка (Blake). Уілсона (Wilson) підсумували, що соціальну взаємодію можна використовувати для формування відчуття згуртованості в змішаному середовищі, тоді як решта зосередилася лише на академічних аспектах при змішаному середовищі. Проте Сетто (Cetto) стверджував, що змішане навчання обмежує спілкування. І навпаки, змішане середовище може запропонувати можливості для взаємодії без зустрічей віч-на-віч лише для того, щоб при реальному спілкуванні студенти могли б більше взаємодіяти між собою [10].

Попередня підготовка – це один із способів створити ситуацію для взаємодії та заохочення, але покладає більше відповідальності на студентів за своє навчання. Беручи особисту відповідальність за навчання, вони стають більш мотивованими. Вони не залежать від вчителя як єдиного, хто залучає їх до відповідальності [6;7]

Іншою умовою, яка впливає на залучення учнів, є наявність змістовного контексту. Що ми розуміємо під змістовним контекстом? Отже, сам контекст, щоб бути значущим з точки зору спілкування, повинен бути широко пізнавальним завдяки професійно-орієнтованим завданням.

Для зручності сприйняття, залучення та результати доцільно розглянути окремо. Чим вища мотивація щодо вивчення мови, тим вищий бал у студентів за задані тести. Дослідники зазначають, що студенти, які займалися різними видами діяльності, показали кращі результати. Жоден дослідник прямо не висловив причинно-наслідковий зв'язок, а лише те, що кожна концепція впливає на дві інші.

Які результати навчання можна отримати при змішаному середовищі навчання мови? Чи відрізняються вони від результатів навчання в більш традиційному середовищі?

Для досягнення результату потрібно порівняти оцінки контрольних та експериментальних груп студентів.

Декілька досліджень не виявили суттєвої різниці між результатами серед змішаних та традиційних курсів [5;6]. Знайдено інші дослідження загалом значно позитивніші досягнення для змішаних груп [9].

Як зазначали Валітан (Valiathan) та Уотсон (Watson) загальні оцінки з курсу, а також бали за підсумкові та проміжні тести не суттєво відрізнялися на курсах англійської мови середнього рівня у групах при змішаному та незмішаному навчанні. Однак підсумкові результати іспиту були значно вищими для “змішаної групи”[11;12].

Блейк (Blake), Уілсон (Wilson), Сетто (Cetto) і Пардо-Баллестер (Pardo-Ballester) узагальнюють всі ці визначення та описують змішане навчання у детальному аналізі як установку на навчальне середовище, де існує ефективне поєднання різноманітних платформ, подачі матеріалу, моделей навчання та підходів до навчання. Таким чином, змішане навчання є результатом впровадження стратегічного та систематичного підходу до застосування технологій у поєднанні з найкращими рисами особистої взаємодії між викладачами та студентами. Основне завдання вчителя – розробити курс і розподілити навчальний матеріал. Він повинен скласти план, організувати види діяльності для класу чи групи, що можна опанувати та вивчити вдома, та що варто запропонувати для індивідуального заняття та для групової роботи [10].

Передбачається, що базовий курс викладається на денній формі навчання, і поглиблений курс освоюється в процесі дистанційного та онлайн-навчання. Це важливо, щоб очні сесії проходили у форматах захисту проекту, презентації або обговорення. Завдання для дистанційного навчання повинні містити проекти для колективної роботи, творчих, лабораторних та практичних завдань, довідкові матеріали та посилання на додаткові матеріали в Інтернеті, перевірка тестів, а також завдань підвищеної складності для студентів з високим рівнем .

Перевірка зрізу знань повинна проводитися в режимі он-лайн на спеціальній платформі та у традиційній класно-урочній системі [6, с. 726]. Існує 6 моделей змішаного навчання з різними цілями, потребами та витрати.

1. Віч-на-віч (Face-to-face driver) (модель, спрямована на посилення традиційного стаціонарного навчання). Викладач особисто складає навчальний план, враховуючи що саме є необхідним, включаючи онлайн-навчання як допоміжне. Ця модель часто включає аудиторні та лабораторні роботи за комп'ютерами.

2. Модель оберненого навчання (ротаційна модель). Існує чергування традиційного повноцінного навчання в аудиторії та самостійне навчання через Інтернет в індивідуальному режимі.

3. Модель Flex. Здебільшого використовується на онлайн-платформах, вчитель допомагає студентам у разі потреби, час від часу працює з малими групи або з одним студентом індивідуально.

4. Інтернет-лабораторія. Інтернет-платформа, яка використовується в класі. Як зазначав Валітан, таке навчання має місце під керівництвом та наглядом викладача. Ця програма може бути в поєднанні з традиційним у рамках звичайного розкладу [11].

5. Модель самозмішування (модель «Blend yourself»). Учень робить все самостійно, як за традиційною класною системою, а дистанційні онлайн-курси проводяться додатково.

6. Інтернет-модель “Driver” (в основному дистанційне навчання через Інтернет). В основному ця модель передбачає онлайн-навчання – через дистанційну навчальну платформу з інструктором. Однак контрольні сесії та зустрічі з викладачем можуть відбуватися за попереднім плануванням [3].

Отже, наразі постає питання про доцільність такого використання у вишах. Розглянемо переваги та недоліки змішаного навчання. Очевидно, що модель змішаного навчання а актуальною в концепції модернізації сучасної освіти, яка базується на запровадженні нових освітніх. Однак, у зв'язку з тим, що рівень

забезпечення інформаційними технологіями та загальний рівень комп'ютерної грамотності у більшості навчальних закладів не є розвинутим на високому рівні, не можна сказати, що ця модель широко використовується в Україні на курсі викладання іноземних мов. Є кілька причин. Однією з головних проблем є страх викладачів використовувати сучасні комп'ютерні технології у своїх роботах. Тут можна згадати про технофобію. [8]. Таку характеристику можна дати людем, які бояться з використовувати нові технологічні розробки. Нещодавно термін «цифрові вихідці» (digital natives) не дуже хороший переклад, який міг би справедливо відображати суть явища, але правда полягає в тому, що люди широко й наполегливо прагнуть використовувати цифрові технології у всіх сферах діяльності свого життя, а "цифрові іммігранти" (digital immigrants) – це люди які, як правило, через вікові причини, не хочуть вникати в суть впровадження новітніх технологій у процес навчання, не здатні змінюватися і не відчують мотивації до свого подальшого розвитку. Оскільки роль учителя у використанні змішаного навчання зростає, то можна сказати, що мотивація і прагнення до самоосвіти є абсолютно необхідною для сучасного викладача у роботі зі студентами. Ще однією досить серйозною проблемою є брак часу. Процес розробки нових технологій та створення електронних ресурсів, пошук інформації, підготовка тестових завдань, презентацій та перевірка домашнього завдання, – все це займає багато часу, а також вимагає від викладачів підвищення та вдосконалення своєї науково-педагогічної кваліфікації, розширення потенціалу та особистих мотиваційних орієнтирів в новому технологічному просторі сучасного суспільства. Говорячи про основні освітні переваги цього підходу, слід зазначити можливість реалізації індивідуального підходу до процесу викладання іноземної мови.

Ще однією перевагою змішаного навчання є те, що один викладач може навчати велику кількість студентів одночасно. Змішане навчання дозволяє викладачам перерозподіляти ресурси та покращувати навчальні досягнення. Серед переваг у цьому підході є впровадження технології асинхронного

Інтернету, тобто спілкування на “живих” (очних) навчальних курсах, що сприяє досвіду одночасного та незалежного навчання. Відзначається, що використання інформаційно-комунікаційних технологій покращує ставлення до освіти, а також позитивно впливає на якість спілкування між студентами та викладачами. Крім того, низка досліджень показує, що це так легше студентам оцінити своє розуміння матеріалу, використовуючи комп’ютерні модулі оцінювання. Вважається, що змішане навчання особливо ефективно при навчанні іноземних мов, оскільки це передбачає як необхідність живого спілкування, так і необхідність інтерактивних видів навчальної діяльності через Інтернет, а саме перегляду відео епізодів та візуального “запам’ятовування” слів. Введення ігрового моменту та інтерактивності сприяє успішнішому та тривалому запам’ятовуванню навчального матеріалу і, звичайно, підвищує мотивацію та інтерес студентів до вивчення іноземної мови [1].

Змішане навчання розвиває вміння організовувати та планувати роботу самостійно, отримувати та аналізувати знання, шукати та відбирати інформацію, приймати рішення та самовдосконалюватися. Крім того, це дозволяє формувати навички презентації проєктів, що особливо важливо для майбутнього професійної діяльності майбутніх фахівців.

В результаті застосування цієї навчальної моделі формуються та розвиваються наступні вміння та навички:

- здатність планувати діяльність;
- здатність ефективно організовувати діяльність, орієнтуючись на фінальний результат;
- здатність приймати рішення, робити вибір і нести за це відповідальність;
- можливість роботи в інформаційному просторі: для відбору інформації щодо відповідної тематики;
- навички самостійної пошукової діяльності;
- вдосконалення аналітичної діяльності;

- здатність структурувати отриману інформацію та використовувати її відповідно до поставленого завдання;

- навички подання результатів діяльності за допомогою різних інформаційні технології;

- навичка рефлексії, що сприяє успішному функціонуванню предмет у будь-якій діяльності [3].

МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ. Для активізації пізнавальної діяльності студентів, а також для вдосконалення навичок аудіювання, письма, граматики та використання лексичного матеріалу, виходячи із запропонованих та розроблених авторами низки вправ, ми обрали наступні.

Перший тип вправ, спрямований на активізацію механізмів аудіювання, розвиток мовленнєвого слуху та оперативної (аудитивної) пам'яті, яка дозволяє утримувати у свідомості студента сприйняті слова і словосполучення впродовж часу, необхідного для осмислення фрази чи завершеного фрагмента. Метою вправ є навчання студентів активізувати механізми аудіювання

Другий тип спрямований на розвиток довготривалої та оперативної пам'яті. Метою цієї групи є навчити студентів збільшити об'єм пам'яті у процесі усного двостороннього перекладу, а також розвивати уміння швидкісного запам'ятовування, обробки та тривалого збереження інформації у процесі усного двостороннього перекладу.

Третій тип вправ передбачає формування лексико-граматичних навичок усного перекладу. Перший вид – вибір відповідності – виконується на рівні слова (терміна), другий – також вибір відповідності, проте виконується на рівні словосполучення (терміносполучення). Метою є автоматизація дій студентів з новими лексико-граматичними одиницями на рівні слова – словосполучення, навчання студентів аналізувати лексику.

Четверта група вправ для формування лексико-граматичних навичок письмового перекладу містить вправи, метою яких є автоматизація дій

студентів з новими лексико-граматичними одиницями на рівні слова – словосполучення та навчання студентів аналізувати лексику.

П'ята група вправ зосереджувалась особливо на вдосконаленні усного мовлення в межах змішаного контексту. Усна майстерність може включати те, що більшість з нас вважає здатністю говорити. Ми досліджували навички загальної мовленнєвої компетенції, а не лише вимову.

Дане дослідження вивчало розвитку усного мовлення у змішаних середовищах, що включали часті зустрічі на дистанційному навчанні, що було нетипово для першого курсу навчання. Було незрозуміло, чи групи дистанційного навчання коли-небудь зустрічалися очно чи через он-лайн середовище. Усне володіння студентами було продемонстровано за двадцять хвилин. Вони не виявили різниці в результатах володіння усним мовленням порівняно із тими, що мали практику лише у традиційних очних заняттях. Дослідження було проведено для того, щоб вирішити проблему, чи студенти, які використовують змішане середовище, відстають від представників традиційного рівня навчання щодо усного володіння мовною компетентністю.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ. Дослідження виявило, що навички усного мовлення значно зростає при змішаному навчанні. Студенти змішаної групи мали багатший словниковий запас та інтонація у вимові була кращою, ніж у групах, яким проводили лише очні заняття. Кожна група мала певне однотипне завдання. Групи, у яких проходило змішане навчання мали змогу опрацювати додатковий матеріал на основі лекцій, запропонований у модульному середовищі для навчання, проходити тестовий контроль протягом восьми тижнів. Коли пояснення граматики правила та введення уривків для читання відбувалися поза класом у змішаних версіях, студенти змогли більше говорити про зміст під час віч-на-віч, ніж у групах, які займалися лише у очному режимі. Традиційна група вперше була ознайомлена з матеріалом в аудиторії. Це обмежило час, який їм було відведено для підготовки усної доповіді, тому що вони не мали додаткової інформації, яку могли опрацювати

дистанційно при самопідготовці. Обидві групи справилися із завданням, проте змішана група показала кращий результат при контрольно-тестовій перевірці опрацьованого матеріалу.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.

Отже, можна зробити такі висновки дослідження, що при змішаному навчанні мотивація студента щодо вивчення іноземної мови є вищою до розвитку мовної компетенції та практики оволодіння лексико-граматичним матеріалом. Ефективні та зручні технології дистанційного навчання із поєднанням аудиторних практичних занять можна розглядати як ключ до успішного змішаного навчання іноземної мови серед студентів немовних спеціальностей. Перспективою подальших досліджень може бути розробка комплексу вправ для навчання усного та письмового двостороннього перекладу, формування лексико-граматичних навичок вузькогалузевої термінологічної компетенції в інженерії, фізики, хімії, екології та енергоменеджменту при дистанційному навчанні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В.М. Кухаренко та інші; за ред. В.М. Кухаренка. Харків: «Міськдрук»: НТУ «ХПІ», 2016. 284 с.
2. Кухаренко В. М. Системний підхід до змішаного навчання [Текст] / В. М. Кухаренко // Інформаційні технології в освіті. 2015. № 24. С. 53–67.
3. Чуркіна О. В. Model of foreign languages blended learning: advantages and disadvantages. Використання моделі змішаного навчання при викладанні іноземних мов: тези доповідей. Київ.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 111 с.
4. Buckley, C. A., Pitt, E., Norton, B., & Owens, T. (2010). Students' approaches to study, conceptions of learning and judgments about the value of networked technologies. *Active Learning in Higher Education*, 11(1), 55-65. <http://dx.doi.org/10.1177/1469787409355875>

5. Yang, Y.C., Gamble, J.H., Hung, Y., & Lin, T. (2014). An online adaptive learning environment for critical-thinking-infused English literacy instruction. *British Journal of Educational Technology*. 2014. 45(4), P. 723-747.
6. Wu W. C. V., Hsieh, J. S. C., & Yang, J. C. Creating an online learning community in a flipped classroom to enhance EFL learners' oral proficiency. *Journal of Educational Technology & Society*. 2017. 20(2). P. 142-157.
7. Kirkgoz Y. A blended learning study on implementing video recorded speaking tasks in task-based classroom instruction. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*. 2011. 10(4), P. 1-12.
8. Dudley G., Hockly N. *How to Teach English with Technology* // Pearson Education Limited Edinburgh Gate Harlow Essex CM20 2JE England and Associated Companies throughout the world. 2007. P. 15.
9. Isiguzel B. The blended learning environment on the foreign language learning process: a balance for motivation and achievement. *Turkish Online Journal of Distance Education*. 2014. 15(3), P.108-120.
10. Blake R., Wilson, N. L., Cetto, M., & Pardo-Ballester, C. (2008). Measuring oral proficiency in distance, face-to-face, and blended classrooms. *Language Learning & Technology*. 2008. 12(3), 114 p.
11. Valiathan P. *Blended Learning Models* // American Society for Training & Development, 2002: http://old.astd.org/LC/2002/0802_valiathan.htm.
12. Watson J. *Blended learning: The convergence of online and face-to-face education*. North American Council for Online Learning. 2008, 16 p.

References

1. Teoriia ta praktyka zmishanoho navchannia : monohrafiia [The theory and practice of blended learning: monography]/ V.M. Kukharenko ta inshi; za red. V.M. Kukharenka. Kharkiv: «Miskdruk»: NTU «KhPI», 2016. 284 s. [in Ukrainian]
2. Kukharenko V. M.(2015) Systemnyi pidkhid do zmishanoho navchannia[System approach to blended learning] [Tekst] / V. M. Kukharenko // *Informatsiini tekhnolohii v osviti*. 2015. № 24. S. 53–67. [in Ukrainian]

3. Churkina O. V. (2018) Model of foreign languages blended learning: advantages and disadvantages. *Vykorystannia modeli zmishanoho navchannia pry vykladanni inozemnykh mov: tezy dopovidei*. Kyiv.: Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t, 2018. 111 s. [in Ukrainian]
4. Buckley C. A., Pitt E., Norton, B., & Owens T. (2010). Students' approaches to study, conceptions of learning and judgments about the value of networked technologies. *Active Learning in Higher Education*, 11(1), 55-65. <http://dx.doi.org/10.1177/1469787409355875> [in English]
5. Yang, Y.C., Gamble, J.H., Hung, Y., & Lin, T. (2014). An online adaptive learning environment for critical-thinking-infused English literacy instruction. *British Journal of Educational Technology*. 2014. 45(4), P. 723-747. [in English]
6. Wu W. C. V., Hsieh, J. S. C., & Yang, J. C. Creating an online learning community in a flipped classroom to enhance EFL learners' oral proficiency. *Journal of Educational Technology & Society*. 2017. 20(2). P. 142-157. [in English]
7. Kirkgoz Y. A blended learning study on implementing video recorded speaking tasks in task-based classroom instruction. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*. 2011. 10(4), P. 1-12. [in English]
8. Dudley G., Hockly N. *How to Teach English with Technology* // Pearson Education Limited Edinburgh Gate Harlow Essex CM20 2JE England and Associated Companies throughout the world. 2007. P. 15. [in English]
9. Isiguzel, B. The blended learning environment on the foreign language learning process: a balance for motivation and achievement. *Turkish Online Journal of Distance Education*. 2014. 15(3), P.108-120. [in English]
10. Blake, R., Wilson, N. L., Cetto, M., & Pardo-Ballester, C. (2008). Measuring oral proficiency in distance, face-to-face, and blended classrooms. *Language Learning & Technology*. 2008. 12(3), 114 p. [in English]
11. Valiathan P. *Blended Learning Models* // American Society for Training & Development, 2002: http://old.astd.org/LC/2002/0802_valiathan.htm.
12. Watson J. *Blended learning: The convergence of online and face-to-face education*. North American Council for Online Learning. 2008, 16 p. [in English]